

Затверджено Вченою Радою ОНУ
імені І.І. Мечникова
від "20" грудня 20 16 р. № 4

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І.МЕЧНИКОВА
(повна назва вищого навчального закладу)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

Хмарський В.М.

20__ р.

НАЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ВИКЛАДАЧА ТА НАУКОВЦЯ
(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти третій (доктор філософії)

Спеціальність 053 «ПСИХОЛОГІЯ»

2019

Розробники: **Секундант Сергій Григорович**, доктор філософських наук, професор кафедри філософії.

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри філософії

Протокол № 2 від "03" новий 2019 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Голубович І.В.
(прізвище та ініціали)

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною комісією (НМК) факультету історії та філософії:

Протокол № 2 від "03" новий 2019 року

Голова НМК

(підпис)

Синявська О.О.
(прізвище та ініціали)

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу формування у аспірантів цілісного, системного уявлення про специфіку професійної моралі педагогів, розкриття сутності етико-аксіологічного підходу до організації професійної педагогічної діяльності.

Завдання:

- вивчення місця і ролі загальних та професійних моральних цінностей в педагогічній діяльності;
- виявлення специфіки та структури професійної моралі педагогів;
- з'ясування суті деонтологічного підходу до педагогічної діяльності;
- розкриття особливостей етичного регулювання діяльності і відносин в системах «педагог - учень», «педагог - педагог», «Педагог - керівник»;
- обґрунтування професійно-етичних вимог до особистісних якостей педагога;
- роз'яснення основних категорій педагогічної етики.
- сформувані умінь застосовувати отримані знання в системі професійної діяльності з метою підвищення її ефективності;
- опанувати методику етичного аналізу соціокультурних і психолого- педагогічних проблем.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей:**

КСО. 05 – здатність до толерантних комунікаційних взаємодій;

КЗП. 01 – знання психолого-педагогічних проблем і особливостей методики викладання психологічних дисциплін у вищій школі, організація освітнього процесу в системі вищої школи;

КЗП. 13 - здатність забезпечувати строгість у дотриманні кібернетики.

Очікувані результати навчання.

- створювати дійові системи комунікації з вітчизняними і зарубіжними колегами, розуміти етику ділового спілкування з представниками країн різних культур;
- демонструвати навички роботи у науковому товаристві
- вмінні створити творчу атмосферу та організувати культурні заходи в учнівських та студентських колективах, на основі національних та міжнародних досягнень культури;
- розуміння специфічних напрямків наукової та практичної психологічної роботи при застосуванні комп'ютерів і інтернету;

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- основні елементи етичної системи педагогічної діяльності та взаємозв'язок між ними;

- основні категорії професійної етики педагога;
- сенс і зміст професійного обов'язку педагога по відношенню до різних суб'єктів взаємодії (учні, колеги, адміністрація та ін.);
- основні принципи, норми і стандарти поведінки педагогів;
- основні вимоги, що пред'являються до професійно-етичних якостей особистості педагога;
- особливості розвитку етичної свідомості майбутнього педагога

вміти:

- застосовувати етико-аксіологічний підхід до аналізу сутності та змісту, форм і методів педагогічної діяльності;
- здійснювати етичну оцінку різних процесів, явищ, ситуацій, відносин, вчинків і т.п. .;

- застосовувати на практиці стандарти етичної поведінки в роботі з учнями, у відносинах з колегами, а також по відношенню до самого собі і своїй професії;
- виявляти зони ціннісно-етичних протиріч, дилем і конфліктів у педагогічній діяльності, знаходити шляхи їх розв'язання.

2. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи і базові культурно-цивілізаційні підвалини професійної етики викладача.

Тема 1. Предмет педагогічної етики та її головні функції.

Роз'яснюється поняття етики як філософської дисципліни, її структура та головні завдання теоретичної та практичної частин етики. Роз'яснюється співвідношення етики та моралі, підкреслюється соціальний та історичний характер моралі. Дається визначення професійної етики, з'ясовується її місце в загальній структурі етичних дисциплін, розглядаються види професійної етики, її загальні і приватні особливості, а також місце педагогічної етики в ній. Розглядається ставлення професійних норм і цінностей до вищих моральних цінностей.

Тема 2. Сутність і специфіка педагогічної діяльності.

Пояснюється специфіка предмета педагогічної діяльності та її головні функції. Підкреслюється соціальна значимість педагогічної діяльності в умовах перехідного періоду від тоталітарного до демократичного суспільства, її багатогранність, багатофункціональність та творчий характер. Визначаються основні ціннісні характеристики та пріоритети педагогічної діяльності. Пояснюється, в чому полягає педагогічна компетентність викладача.

Змістовий модуль 2. Етико-аксіологічна спрямованість сучасної освіти та науки.

Тема 1. Категорії та принципи педагогічної етики.

Розглядаються основні категорії педагогічної етики: «педагогічна свідомість», «педагогічна честь» і «педагогічна справедливість», «педагогічний авторитет», «педагогічний такт», «педагогічний обов'язок». Роз'яснюється філософський сенс таких принципів педагогічної етики, як «принцип гуманізму», «принцип демократизму», «принцип оптимізму», «принцип колективізму (солідарності)», «принцип громадянськості та патріотизму», «принцип справедливості», «професіоналізму», «відповідальності», «толерантності».

Тема 2. Норми ділового етикету в діяльності педагога та науковця.

Дається філософське тлумачення основних норм ділового етикету в діяльності педагога. Роз'яснюються головні вимоги до педагога, які стосуються ставлення науковця та педагога до своєї праці, підкреслюється значення етичних аспектів для продуктивної наукової праці. Розкриваються основні принципи міжособистісних відносин педагога та учнів. Підкреслюється важливість таких рис у педагога, як повага до особистості учня, його орієнтація на позитивні емоції та почуття, відкритість і готовність до діалогу з учнями на принципах партнерства. Роз'яснюються головні принципи етичних відносин педагогічному колективі, а також роз'яснюються принципові відмінності у відносинах між педагогами в демократичних, тоталітарних та посттоталітарних країнах, в системі «педагог-керівник», «педагог - адміністрація», «науковець-науковець», «науковець-адміністрація».

Рекомендована література

Основна

1. Васянович Г. П. Морально-правова відповідальність педагога (теоретико-методологічний аспект): монографія / Г. П. Васянович. - 2-ге вид. - Львів: Львів, держ. фін.-екон. ін-т, 2002. - 232 с.
2. Васянович Г.П. Педагогічна етика: навч. посіб. / Г. П. Васянович. – К.: Академвидав, 2011. – 256 с. – (Серія «Альматер»)

3. Зязюн І. А. Педагогіка добра: ідеали і реалії: наук.-метод. посіб. / І. А. Зязюн. - К.: МАУП, 2000. - 312 с.
4. Капто А. С. Профессиональная этика. / Александр Капто. – М. : Ростов н/Д. : Изд-во СКАГС, 2006. – 800 с.
5. Професійна культура / Олена Аніщенко // Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С. 724-725.
6. Роль педагогічної етики у професійній підготовці сучасного вчителя : Матеріали Всеукр. наук.-метод. конференції / Редкол. :В. О. Огнев'юк, Л. Л. Хоружа та ін. – К. : КМПУ ім. Б. Д. Грінченка, 2008. – 202 с.
7. Сливка С. Професійна культура юриста (теоретико-методологічний аспект) / С. Сливка. – Львів : Світ, 2000. – 336 с.
8. Український педагогічний енциклопедичний словник. – 2-ге вид., оновл. – Рівне : Волинські береги, 2011. – 520 с
9. Хоружа Л. Л. Педагогічна етика / Людмила Хоружа // Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; головний ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С.640-641. 8. Аніщенко О. В.
10. Хоружа Л. Л. Педагогічна деонтологія: навч.-методич.посіб. / Людмила Хоружа. – К. : КМПУ імені Б. Д. Грінченка, 2008. – 96с.
11. Хрестоматия по истории зарубежной педагогики / сост. и авт. ввводных ст. А. П. Пискунов. - М.: Просвещение, 1971. - 560 с.
12. Чернокозов И.И. Профессиональная этика учителя : кн. для учителей / И. И. Чернокозов. - 2-е изд., перераб. и доп. – К. : Рад. шк., 1988. - 221 с.

Додаткова

1. Роль педагогічної етики у професійній підготовці сучасного вчителя : Матеріали Всеукр. наук.-метод. конференції / Редкол. :В. О. Огнев'юк, Л. Л. Хоружа та ін. – К. : КМПУ ім. Б. Д. Грінченка, 2008.– 202 с.
2. Дубасенюк О. А. Наукові засади професійно-педагогічної підготовки студентів // Вісник Глухівського державного педагогічного університету. Серія : педагогічні науки. – 2010.– Вип. 15. частина I – С. 3-7.
3. Хоружа Л. Л. Педагогічна деонтологія: навч.-методич.посіб. / Людмила Хоружа. – К. : КМПУ імені Б. Д. Грінченка, 2008. – 96с.
4. Хоружа Л. Л. Педагогічна етика //Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; головний ред. В.Г.Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – С.640-641.
5. Аніщенко О.В. Професійна культура / Олена Аніщенко // Енциклопедія освіти / Акад.пед.наук України; головний ред. В.Г.Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. –С. 724-725.
6. Ярмаченко М.Д. Педагогічна культура / М. Ярмаченко //Енциклопедія освіти / Акад.пед.наук України; головний ред. В. Г.Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С. 641. 12.
7. Ярмаченко М. Д. Педагогічна культура / М. Ярмаченко // Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С. 641.
8. Етика ділового спілкування: Курс лекцій / Т.К. Чмут., Г.Л. Чайка. - К.: МАУП, 1999. - 28 с.
9. Комарова І. Культура педагогічного спілкування вчителя // Шлях освіти. - 2001. - №1.- С. 31-34.
10. Коменский Я. А. Избранные педагогические сочинения: в 2-х т. / Я. А. Коменский; под ред. А. И. Пискунова (отв. ред.) и др. - М.: Педагогика, 1982. - С. 133-163.

16. Електронні інформаційні ресурси

1. Фуштей О.В. Теоретичні основи формування професійної компетентності майбутнього вчителя фізики // archive.kpi.kharkov.ua/files/25545/
2. Розвиток професійної культури майбутніх фахівців: виклики, досвід, стратегії і перспективи. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. https://ivet-ua.science/images/Journals_IPTO/.../materialy-konferentsii-20160621.pdf
3. Денищик О.В. Формування моральної культури як складової професійної підготовки майбутніх юристів // www.univer.km.ua/page/s_39_9.doc
4. Хоружа Л. Етична компетентність // lib.npu.edu.ua/full_txt/V6420656051.doc